עין משפט נר מצוה

ע א מיי' פ"ד מהל' ביאת מקדש הל"ז ופ"א מהל' פסולי המוקדשין הלכה לד ופרק י"א הלכה יט:
עא ב מיי' פ"ו מהל' ביאת מקדש הלכה ח:
עב ג מיי' פרק ג שם (הל"ח) [הלכה ו ז]:
עג ד מיי' פ"ה שם הל' יז:
א מיי' פ"ה מהלכות ביאת מקדש הלכה יז טוש"ע או"ח סימן נא סעיף ד:

תורה אור השלם

1. ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו ביום השלישי לא ירצה המקריב אתו לא יחשב לו פגול יהיה והנפש האכלת ממנו עונה תשא: ויקרא ז, יח
2. וכי ימות מת עליו בפתע פתאם וטמא ראש נזרו וגלח ראשו ביום טהרתו ביום השביעי יגלחנו: במדבר ו, ט
3. כי בו בחר יהוה אלהיך מכל שבטיך לעמד לשרת בשם יהוה הוא ובניו כל הימים: דברים יח, ה
4. ושרת בשם יהוה אלהיו ככל אחיו הלוים העמדים שם לפני יהוה: דברים יח, ז

אם עון פיגול הרי כבר נאמר [1]לא יחשב [א] אם עון נותר הרי כבר נאמר [1]לא ירצה [א]הא אינו נושא אלא עון טומאה שהותרה מכללה בצבור מאי טומאה אילימא (א) מטומאת שרץ היכא אישתרי אלא טומאת מת ולאו כגון שנטמאו בעלים במת אלמא נטמאו בעלים במת משלחין קרבנותיהן ובמאי אי בנזיר [2]וכי ימות מת עליו אמר רחמנא אלא לעושה פסח (ולאו כגון שנטמאו בעלים במת) לעולם בשרץ ושם טומאה בעולם ואיכא דדייק ומייתי הכי עון הקדשים אין עון מקדישין לא מאי [ב] טומאה אילימא טומאת שרץ מי אישתריא בציבור אלא לאו טומאת מת ועון קדשים אין [ה]עון מקדישים לא לעולם טומאת שרץ ושם טומאה בעולם: יושב: מנלן [ו]אמר רבא אמר רב [ג] נחמן אמר קרא [3]לעמוד לשרת [ג]לעמידה בחרתיו ולא לישיבה ת"ר [ד] לעמוד לשרת [ז]מצוה כשהוא אומר [ד] [4]העומדים [ח]שנה עליו הכתוב לעכב א"ל רבא לרב נחמן מכדי יושב כזר דמי ומחיל עבודה אימא מה [ט]זר במיתה אף יושב במיתה אלמה [י]תניא אבל [כ]ערל [ג]אונן [י]יושב אינן במיתה אלא באזהרה משום דהוי מחוסר בגדים ושלא רחוץ ידים ורגלים שני כתובין הבאין כאחד

אם עון פיגול הרי כבר נאמר לא ירצה ואם עון נותר הרי כבר נאמר לא יחשב. ה"ג לה בת"כ [ה] וכן הלעתה בכל מקום וה"ק אחה פסול קרבן מרצה הוא אם עון פיגול דמחשבת חוץ למקומו דאיקרי פיגול כדאמר לקמן בפירקין (דף כח.) פיגול הוא לא ירצה אם אינו לענין [ה] חוץ לזמנו תניהו לענין חוץ למקומו הרי כבר נאמר לא ירצה: **אם עון נותר.** פסול מחשבת נותר שחישב לאוכלו לאחר שנעשה נותר דהיינו מחשבת חוץ לזמנו: **הרי כבר נאמר המקריב אותו לא יחשב.** והאי קרא בחוץ לזמנו מיתוקמא בפירקין. ובספרים שלנו גירסא זו משובשת בכ"מ בהש"ם ומחליפין המקראות ואותה הגירסא אינך יכול לפרש נותר זה במחשבת חוץ לזמנו והפיגול במחשבת חוץ למקומו דלא יחשב בחוץ לזמנו כתיב וצריך אתה לפרש נותר ממש ואי אפשר לומר כן שאין הקרבן שקרבו מתיריו בהכשר [ו] נפסל מלרצות ולעלות לשם חובה אם הותיר ממנו [ט]: **הא אינו נושא כו'.** הא [ז] כלומר הנה מצינו שאינו נושא אלא עון הטומאה ויש טעם לדבר ליתן נשיאת פסול קדשים זה על טומאה הואיל ומצינו לה היתר אחר שהותרה מכללה בצבור לכתחילה הילכך יחיד שלא הותרה אצלו יבא הציץ וירצה בדיעבד: **אילימא טומאת שרץ.** מתוקמא [ח] בכהן [ט] או בבעלים ולמימר דהאי דשוחט [י] וזורק על טמא שרץ ציץ הוא דמרצה: **היכא אישתראי.** בצבור כיון דאין יחיד נדחה לצבור לא עבדי בטומאה: **לאו כגון שנטמאו בעלים במת.** במתים. ומי לא מיירי [יא] בטומאת בעלים וקתני [יב] משלחין: **וכי ימות מת עליו אמר רחמנא.** דטמא [יג] ראש נזרו וסותר ואין ראוי לקרבנות טהרה עד שיעברו ימי טומאתו ויביא כפרת טומאת נזירותו שתי תורים ואשם ומנה וישלים ויביא קרבנות תגלחתו: **אלא בעושה פסח.** וש"מ טמא מת משלח פסחו וקשיא לרמי בר חמא: **לעולם.** טומאת שרץ קאמרינן (ב) מהכא דציץ מרצה לשחוט ולזרוק על טמא שרץ. ודקשיא לך היכא אישתראי בכהן: **ושם טומאה בעולם.** אשכחן לאישתראי בכהן [יד] וטעמא גדול בהו להטיל רילוי ציץ על טומאת שרץ: **ואיכא דדייק.** לישנא דקראי ומייתינא [טו] להך תיובתא דברייתא לזקני דרום וסייעתא לרמי בר חמא: **עון מקדישים לא.** טומאת הגוף בין דכהנים בין דבעלים לא מרצה. כמאי [טז] טומאה קאי דקא ממעט טומאת הגוף: **אילימא טומאת שרץ.** ואוקמא זקני דרום בכהן דאילו גוף דבעלים לא בעי ציץ שהרי אין נוגע בו בטומאה ולאורתא בטהרה אכיל ליה: **היכא אישתראי בצבור.** הא כיון דלית להו שוחטין וזורקין על טמא שרץ ויחיד אין נדחה לצבור לא עבדי בטומאה: **אלא לאו טומאת מת.** שאינו [יז] משלח קרבנות ולא כהן טמא מת מרצה בקרבן יחיד: **לעולם בטומאת שרץ.** קאי וקממעט כהן טמא שרץ מלרצות כדאוקמי זקני דרום פסול דמתניתין אטמא שרץ וטומאת בעלים אין צריכין ציץ שהרי קרבן בטהרה קרב. ודקשיא לך היכא אישתראי בצבור שום [יח] טומאה בעולם אישתראי בהו: **לעמוד לשרת.** רישיה דקרא כי בו בחר ה' אלהיך מכל שבטיך לעמוד לשרת וגו': **לא** [יט] **לישיבה.** וכיון דלא נבחרו הוו להו זרים וזר מחיל עבודה: **העומדים שם.** [לעיל מיניה כתיב] ושרת ככל אחיו הלוים וגו': [**אימא מה זר וכו'.** וניגמר במה מצינו בזר שמיחל עבודה וחייב מיתה אף יושב שמחלל עבודה במיתה]:

שני

אם עון פיגול הרי כבר נאמר לא ירצה ואם עון נותר הרי כבר נאמר לא יחשב. כך פי' [ג] הקונטרס משום דאמרי' לקמן בפירקין (דף כח.) דאיסור רבה דחוץ לזמנו שהוא בכרת מקרא רבה ופרשה רבה בלו את אהרן ואיסורא זוטא דחוץ למקומו דליכא כרת מקרא זוטא ופרשתא זוטא בפרשת קדושים תהיו והביא ראייה מתורת כהנים ורבינו תם מקיים גירסת הספרים דגרסינן איפכא בפיגול לא יחשב ובנותר לא ירצה דלקמן בפירקין מסקינן דתרוייהו מקרא אחרינא [כא] נפקי דכתיב ביה לא ירצה ולא יחשב ומה שהזכיר פיגול קודם לנותר אף ע"ג דבקרא כתיב נותר ברישא דהיינו חוץ לזמנו משום דלשון פיגול כתיב בקרא בהדיא: **אם** עון נותר הרי כבר נאמר כו'. לאו נותר ממש [קאמר] כדאמרי' לקמן בפירקין (דף כט.) לאחר שהוכשר יפסל אלא במחשבת נותר דהיינו מחשב לאוכלו חוץ לזמנו: **הא** אינו נושא אלא עון טומאה שהותרה מכללה. וא"ת תיפוק לי דלא משכחת מידי דמיתוקם ביה קרא אלא בטומאה ואומר רבינו תם משום דכתיב גבי ציץ לרצון להם דמשמע דבר שהוא לרצון במקום אחר ולהכי דחיק לאשכוחי הותר מכללן מכל הני דפריך מינייהו (במנחות דף כה.) יוצא וטמא ובעל מום [וא"ת (א"כ) נותר ופיגול היכן הותרו מכללן דאיצטריך ליה לא ירצה ולא יחשב ואומר רבינו תם דפיגול הותר מכללו בבמה דלא שייך שם מחשבת חוץ למקומו והא דפריך בהקומץ רבה (מנחות דף כה.) אימא עון יוצא שהותר מכללו בבמה [כב] אמר קרא לרצון להם לפני ה' עון דלפני ה' אין עון דיוצא לא חוץ למקומו חשיב שפיר לפני ה' שהמחשבה בפנים ואין לומר דבבמה לא קרינן ליה הותר מכללו כיון דהכשירו בכך כדקאמר התם גבי שמאל דכיון דאסור בפנים אין ונותר כדי נסבה ואגב פיגול נקט נותר הא אע"ג דלא צריך אי נמי נותר הותר מכללו בראשו של מזבח דאיכא למאן דאמר אין לינה מועלת בראשו של מזבח בריש תמיד נשחט (פסחים ד' נט.) ובפ' המזבח מקדש (לקמן ד' פז.) ומיהו פלוגתא דאמוראי היא וקשיא למ"ד [דאית ליה] לינה מועלת מהך ברייתא ונראה דנותר יש ללמדו עון עון מרצוי ציץ ופגול נמי מצינן למילף [כג] ואפי' לא משכחת בהו הותר מכללן ולרצון להם איכא לאוקמי כדדרשי' בפ' הבא על יבמתו (יבמות דף ס:) [להם לרצון ולא לפורענות] אבל לעובדי כוכבים אפי' לפורענות ועוד י"ל דנותר הותר מכללו במנחת כהנים ומנחת כהן משיח וקומץ וכל דבר שאין לו מתירים אין [כד] חייבים עליהן משום פיגול כדתנן פ' ב"ש [לקמן דף מג.] ואפי' פסולא נמי נראה דליכא מדאמר לעיל בסוף פ"ק (דף יד.) דמודה ר' שמעון בהולכת חטאות הפנימיות ופריך והא"ר שמעון כל שאינו על מזבח החיצון אין חייבין עליו משום פגול ומשני מודה ר' שמעון דפסול מק"ו ומה שלא לשמו הכשר בשלמים פסול בחטאת חוץ לזמנו הפסול בשלמים אינו דין שיפסל בחטאת משמע דאי לאו ק"ו הוה אמינא דאפי' פסולא ליכא א"כ במנחת כהנים ובמנחת נסכים דליכא ק"ו דלא מיפסל בזו [כה] שלא לשמן ליכא פסולא כלל אלמא אשכחן נותר דהותר מכללו לגמרי: **לאו** כגון שנטמאו בעלים במת. תימה מאי קשיא ליה לוקמה בטומאת הדם שנטמא הדם הציץ מרצה דגבי טומאת דם מייתי לה בכולי הש"ס (לקמן מה.) דדם שנטמא וזרקו בשוגג הורצה ותנן נמי בפסחים (דף עח:) נטמא הדם [כו] והבשר קיים זורק הדם וי"ל דס"ל להאי לישנא דלית ליה למימר דנושא עון טומאה אלא בכי האי גוונא שהותרה בצבור דהיינו בטומאת בעלים דהותרה לאכול בטומאת הגוף למאי דלא מסיק אדעתיה השתא עון קדשים ולא עון מקדישים: **אי** נימא טומאת שרץ בבעלים היכא אישתראי. דאי סבר שוחטין וזורקין על טמא שרץ וכן טמא מת בשביעי שלו דחשיב כטמא שרץ הא לא עבדי צבור בטומאה כיון דאין יחיד נדחה לצבור נמי לא עבדי בטומאה אלא עושין שליח לשחוט בעבורם כיון דאינהו אכלי לאורתא ואי סבר אין שוחטין וזורקין על טמא שרץ דהשתא צבור עבדי בטומאה א"כ אין הציץ מרצה על היחיד דהא אין שוחטין וזורקין עליו אלא [כז] נטמאו בעלים במת וקודם שביעי מרצה ליחיד שהביא פסחו וסייעתא לזקני דרום דאמרי איש איש למנוה וקשה מאי פריך היכא אישתראי לוקמה בכהן שנטמא בשרץ דמרצה בצבור מק"ו דלעיל לרמי בר חמא דלית ליה כמו זקני דרום מכפרים כמתכפרין ועוד כי משני לעולם בשרץ ושם טומאה בעולם הא כיון דשוחטין וזורקין על טמא שרץ א"כ רילוי ציץ ל"ל הא קרב בטהרה כדפירש רבינו שלמה בסמוך ואי סבר אין שוחטין על טמא שרץ א"כ לא יועיל ציץ כדפירש [כח] לעיל אי בשרץ היכא אישתראי וי"ל דמעיקרא בעי לאוקומה בטומאת בעלים בשרץ והוה מצי למפרך ל"ל רילוי ציץ אלא שפיר פריך היכא אישתראי וכי משני לעולם בשרץ רוצה לומר ולא בטומאת בעלים אלא בטומאת כהן גרידא וכ"ש בטומאת מת וסבר רמי בר חמא טומאת מת מרצה בכהן ביחיד וקצת קשה דלא ה"ל למימר שם טומאה בעולם משמע דטומאת מת בצבור קאמר והלא טומאת שרץ נמי הותרה לכהן מק"ו דלעיל אלא משום דעיקר היתר צבור בטומאת מת כתיבא להכי נקט ליה. נרו"ך: **אימא** מה זר במיתה אף יושב במיתה. פי' בקונטרס דניגמר במה מצינו מה זר מחלל עבודה וחייב מיתה אף יושב שמחלל עבודה במיתה וקשה דגבי ערל ואונן נמי היה לן להקשות כמו כן דליהוי במיתה מבנין אב [כט] ונראה דפריך משום דדרשי' לעמידה בחרתיו ולא לישיבה שלא בחר בכהנים יושבים אלא נחשבים כמו ישראלים וזרים לכך מחלל עבודה כזר [ל] [ומש"ה [לא] גם במיתה להוי כזר] ומשני משום דהוי מחוסר בגדים ושלא רחוץ ידים ורגלים [שני כתובים הבאים כאחד דבמחוסר בגדים [לב] כתיב ביה מיתה [ל] ולא ישאו עון ומתו ובשלא רחוץ ידים ורגלים] נמי כתיב ביה מיתה [ל] ולא ימותו ובחנם נכתבה דהא ילפי' מיתה מהא דקרי' רחמנא זר וניחא השתא דהלא

[illegible] טומאת שרץ, משמע דלאי מוקמינן לה בטומאת שרץ לא קשה מידי, הוה מיתה לאדרבה דקשיא לזקני דרום דאינהו סברי דשוחטין וזורקין על טמא שרץ, ולכך [illegible] עון מקדישים לא אית להו לזקני דרום שוחטין וזורקין [illegible] מקדישים לא. טומאת הגוף בין דכהן בין דבעלים לא מרצי, [illegible] לא מסיק אדעתיה מהא דכתיב עון הקדשים דמשמע דוקא עון הקדשים ולא עון המקדישים, ונראה לפרש דמעיקרא היה סבור מדקתני [illegible] אלא עון טומאה שהותרה מכללה [illegible] הילכך הוי פריך לרמי בר חמא (מהר"ם):

מוסף רש"י

הרי כבר נאמר לא ירצה. בקדשים תהיו פיגול הוא לא ירצה ואיקימנא בחוץ למקומו (יומא ז.) אם עון נותר. מחשבת נותר, שחישב על מנת להותיר ולאכלו חוץ לזמנו: הרי כבר נאמר לא יחשב. ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו ביום השלישי [illegible] אלמא לית ליה [illegible] אם עון פגול הרי כבר נאמר לא יחשב ומוקמינן ליה לפיגול חוץ לזמנו [illegible] הרי כבר נאמר לא ירצה, ומוקמינן ליה כנותר ממש [illegible] לא ירצה [illegible] חוץ למקומו [illegible] הרי כשר ועומד [illegible] כדאמרינן בתו"כ [illegible]

שיטה מקובצת

אי נימא טומאת שרץ. פי' [illegible] לעיל [illegible] אישתראי. [illegible] כאו טומאת. [illegible] אי נימא טומאת שרץ. פי' [illegible] עון קדשים [illegible]

מסורת הש"ס

א) ירושלמי פסחים פ"ו ה"ה וה"ז, שבועות פ"א ה"ד, ב) סנהדרין פז., ג) ע' ספרי שופטים קסו, ד) [עי' תוס' לעיל מה. סד"ה מיטבן], ה) [פסחים פא. וש"נ], ירושלמי פסחים פ"ז ה"ב, ו) סנהדרין פג., ז) שם, ח) ויקרא רבה פ"ד ה"ט, ט) עי' לקמן כט., י) שמות כח מג, כ) שם ל כא:

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' אילימא טומאת נ"ל ואות מ"ם נמחק: (ב) רש"י ד"ה לעולם וכו' קאמרינן הכא נ"ל ואות מ"ם נמחק:

◆

גליון הש"ס

גמ' לעמוד לשרת מצוה. עיין לעיל דף טו ע"א תוד"ה מיושב:

◆

שינויי נוסחאות

א] יחשב וכו' ירצה ע' בגרס"י דהגי' לספק וכ"ה בכ"מ ובפסחים ויומא. אבל במנחות כלפנינו וכ"נ ר"ת בתוס': ב] גר' כ"ל במאי, אי נימא בטומאת שרץ כו': ג] רב הונא אמר רב כצ"ל (ש"מ): ד] נ"א עומד (גליון): ה] ענין לחוץ וכו' ענין לחוץ (כתה"י): ו] בהכשר חוזר ונפסל וכו' ממנו כדאמרי' לקמן בתר דהוכשר יפסול כצ"ל (ש"מ): ז] תיבת הא נמחק (ש"מ), וצ"ל כלומר הרי מצינו כו' (גליון), ועי' במוסף רש"י, שם משמע דצ"ל תיבת הא, ע"ש ודו"ק: ח] צ"ל ותוקמא (ש"מ): ט] בק"י מוחק תיבת בכהן או, כמו תוס', ע"מ לייסב הספירה מרש"י לע"ו עפ"ג: י] דשוחטין וזורקין (רבינו): יא] מיירי נמי (חיד ועש"ב): יב] וקתני דהותרה בצבור אלמא נטמאו בעלים במת משלחין קרבנותיהן כצ"ל (ב"ש): יג] דטומאה סותר ראש נזרו ואין כו' כצ"ל (ש"מ): יד] בהו וטעם גדול הוא לכאן להטיל כו' כצ"ל (ר"ב"ש): טו] ומייתי הך (ש"מ): טז] במאי. התי"ד מלס (שמ"ג, הורמ"ש): יז] אלמא לא טמא מת משלח קרבנות כצ"ל (ישמ"ג ובה"מ): יח] צ"ל שם (ב"ח ו"כ): יט] גמ' ובתס' ולא לישיבה, מהכא נפקא לן אזהרה בסנהדרין באלו הן הנשרפין. ועיכוב כדקתני לקמן כשהוא אומר העומדים בכל אחיו הלוים וגו' הפ"ד ומה"ד אימא. ולנ"ק גי' אמרת בזה ובגליון כ' דגי' מתוס' דל"נ גרס"י תיבות וכיון וכו' עבודה. ועי' בס"ו לנ"ק מ"ג טס"ק וק"ל בכלום תולק הגירסאות: כ] צ"ל גרים (ש"מ): כא] צ"ל אריבא (צ"ק), וכ"ה כד"י ובתוס' פסחים ויומא: כב] בבמה ומשני אמר (ש"מ): כג] למילף הכי (ש"מ): כד] צ"ל דאין (ש"מ): כה] צ"ל בהו (רש"ש): כו] צ"ל החלב (ש"מ והגרי"ב. וכ"ה בפסחים שם), ועי' טה"ק: כז] צ"ל אלמא (ש"מ): כח] צ"ל בדפריך (גליון): כט] בש"מ נוסף וי"ל דאה"נ דהמ"ל מערל ואונן וחד מתרי פירכי נקט ודוחק: ל] בזר הלכך פריך שפיר אימא מה זר וכו' הואיל ויושב פסיל ליה מטעם זרות א"כ אף במיתה להוי כזר אבל ערל ואונן לא שייך למיפרך דטעם דידהו לא הוי משום פסול זר ומשני כו' (ש"מ): לא] ומש"ה פריך (ת"י): לב] בגדים פסול משום זרות וכתיב כו' כצ"ל (ש"מ):

◆

ליקוטים

לעמידה בחרתיו ולא לישיבה. פי' אבל לא אמרי' הכיון דלא נבחר הוי ליה זר ואמר מר זר ששימש במיתה, דלא אמרי' הכי אלא כשאמר הכתוב והיתה לו כהונת עולם לומר שאם אין בגדיהם עליהם אין שם כהונה עליהם אלא זרות. אבל כשאמר שלא נבחר בישיבה אין במשמע שיהא זר אלא שאינו מן המובחר, ודרך רש"י ז"ל אחר אלא שצ"ע אנו צריכין לתירוץ זה. ובעיקר נוסחאות שבזבחים אמרינן דהוי"ל זר ומחוסר בגדים שלא רחוץ, ולא גרסינן שהויי"ן יעויין שם. (מרי הרב סנהדרין פג.)